

شەرى ئاينەكان و بەرژەۋەندى توركىيى سۆلتانى

رېبوار جەسەن

5/4/2016

لەسالى ۱۹۸۶ تاكو سالى ۱۹۹۱ لە سۆفەت دەژيام، بەو ھۆيەۋە زۆر ئاگادارى ھۆكارى ناكۆكى ئەرمىنيا و ئازاربايجان بوم، بەتايبەت ئەۋكاتەى كە بومەلەرزەيەكى بەھيژ لە ئەرمىنيا سالى ۱۹۸۸ پويدا تەنەت سەرۆكى سۆفەت گۆرباچۆف داۋاي ھاريكارى جىھانى و ئەمريكى بۇ لىقەۋماۋانى رووداۋەكە كرد، ئىمەش ھەندى لە قوتابيان لەگەل ھاۋرى ئەرمەنيەكانى ھاۋرىمان كارمان لەسەر كۆكردنەۋەى ھاريكارى كرد تا لەمۆسكۆ و شوينەكانى بىگەيەنيىنە قوربانيەكان، بەھۆى ئەۋەى لە خويندەكەشم ئەۋكاتە لىپرسراۋى بەشى نەخشەى جىۋلۇجى كەسيكى ئەرمەنى بوو بە ناۋى تەرخانۆف، ھەرچەندە بەسروشى خۆى مرقۇدۆست بوو، بەلام زانيارى باشى بە ئىمەى قوتابى دەگەياند لەسەر ناكۆكيەكانى نيوان ئەرمەن وئازەر و بەگشتيش لەسەر ناۋچەى گۆرنى كەرەباخ، ئەو ناۋچەيەى كە بەشيك لەدانىشتوانەكەى كورد بوون و بەھۆى ئەم سياستەتەنەۋە ئەۋانيش زەرەرمەند بون.

ھەرچەندە ناكۆكى ئەرمەن و ئازەر زۆر كۆنە، بەلام دەبوو بەھۆى گۆرانكارىيەكانى جىھان و ناۋچەكەۋە بخرايەتە خانەى لەبىركردن و كىشەكان لەچال بىرايە. بەلام ئىستا ۋەك دەبىنين ناكۆكيەكان بەمەبەست و دەستى دەرەكى بەنزىنى پىدادەكرىت، ئەمەش بەھۆى ئەۋەۋەيە بەشيكە لەو نەخشەيەيى ئەردۆگان كە ئىران و روسياش لە وپرسەدا بەرژەۋەنديان ھەيە، كاتىك دىتە دى، كە ئەردۆگان پلانى بۇ دارشتوۋە لە بەرژەۋەندى خۆى نەخشەى بۇ كىشاۋە، بەرنامەكەش ئەۋەيە لەم پىشۋويەدا خەلافەتى ئەردۆگانى عوسمانى رابگەيەنرئىت و خۆشى ببىتە سۆلتانى ئەو خەلافەتە، ھەربۆيە بەزەقى دەرەكەۋىت ھاندانى ھەلگىرساندنى ئاگرى شەرى دىنى لە ناۋچەكەدا دروست كراۋە. ئەمە لەكاتىكدايە كۆمەلگەى ئەۋرپاش بى ئاگا وسەرسام ماۋەتەۋە و ناتوانىت كاريكى عاقلانە لەبەرگرتن بەم شەرە بكات، ديارە ئەمريكاش كاتىك ھەنگاۋ دەنئىتە ناۋ پرۆسەى ھەلجۇردنەۋە، لەسەر پرسەكانى دەرەۋە و مافى مرقۇف و مۆرالى سياسى و بەرژەۋەنديەكان قسە دەكەن، بۆيە رەنگە سالىكى تر ئەمريكاۋ ئەۋروپا بەشۋويەكى تر مامەلە لەگەل پرسى سياسەتى دەرەۋە بكنە كەتارادەيەك جياۋاز بىت لەۋەى ئەمرو.

ئەردۆگان بەخويندەۋەى ئەو رووداۋانە باش دەزانئىت لە تەۋاۋى جىھاندا دوژمنەكانى روو لەزىاد بون دەكەن، ھەربۆيە دەيەۋىت بە ھاريكارى داعش ھەرچى زووترە ئەسەد لاپەرئىت لە سەر دەسەلاتى سوريا،

بەھەمان شېۋەش كار بۇ ئەۋە دەكات كورد تېكېشكىنېت و بەرژمەۋەدنىەكانى توركىا فراوان بكات. گومانى ناوېت ئاشكرايە كارەكانى ئۆردۆگان سالىكى تر زەحمەتر و قورستر دەبن. گرفتهكانى بەردەم ئەكەپە زياد دەكەن و ئەو كېشانەى ئېستا دروسيان كردە ئاسان چارەسەر نابن. ئەمە لەكاتىكدايە ئەركى گرنكى ئاشتى و فراونكردەۋەى مەۋداى ئازادى لەسەر شانى تورك و ئەكەپەيە. ئەم رووداۋانە كە بەخۆيىندەۋەيەكى سەرىپى دەتوانىت ئاكامى باشى لى بەدەست بەيىنېت، هېشتا لە ناو پارتەكانى ئەورپا ۋەك خۆى شى نەكراۋنەتەۋە، بۇ نمونە بەداخەۋە پارتى سەۋزى سويدى ھەۋلدەدات كوردەكانى سويد لەمەر ئەو رووداۋانە بىدەنگ بكات، بەلام لەلايەكى ترەۋە لانگرانى ئەكەپە پۆستى جياۋاز ۋەردەگرن و دەسەلاتيان لە ناو حكومەتى سويد و سىياسەتى فېمىنىستى دەرەۋەى سويد تائىستا روو لەھەلكشانەۋ بونەتە قسەكەرو شىكەرەۋەى پىرسى سەۋزەكان. كوردانى ھەندەران پىۋىستە چاۋەرى بكەين تاساتى گۆرانكارىيەگەرەكان دېت، ئەۋكاتە ھەلوپىست وقسەيەكى تىرىشمان دەبېت.